

Роль бухгалтерської звітності як джерела інформації при залученні інвестицій

Звітність в науковій площині розглядається як один із восьми елементів методу бухгалтерського обліку, а на практиці є незамінним інструментом узагальнення результатів фінансово-господарської діяльності суб'єктів господарювання, а також основним джерелом інформації при залученні інвестицій. Однак існуюча фінансова та статистична звітність несе загрози для фінансової безпеки вітчизняних аграрних підприємств. Зокрема, за даними звітності на сьогодні аграрний сектор більш прибутковий ніж банківський.

Дана стаття присвячена обґрунтуванню необхідності розширення інформації фінансової звітності для прийняття стратегічних управлінських рішень та підвищення інвестиційної привабливості підприємства. Автор вважає, що сучасна фінансова звітність втратила більшість показників, які використовувались раніше та пропонує поряд з існуючими формами фінансової звітності запровадити додаткові. В таких формах повинна наводитись інформація про земельні ресурси, основні засоби, виробництво і реалізацію сільськогосподарської продукції, структуру витрат на виробництво продукції та інші показники виробничої діяльності.

Ключові слова: бухгалтерська звітність, національні стандарти бухгалтерського обліку, міжнародні стандарти фінансової звітності, інвестиційна привабливість, основні засоби.

С.А. КУЧЕРКОВА

(Таврический государственный агротехнологический университет, г. Мелитополь, Украина)

Роль бухгалтерской отчетности как источника информации при привлечении инвестиций

Отчетность в научной плоскости рассматривается как один из восьми элементов метода бухгалтерского учета, а на практике является незаменимым инструментом обобщения результатов финансово-хозяйственной деятельности субъектов хозяйствования, а также основным источником информации при привлечении инвестиций. Однако существующая финансовая и статистическая отчетность несет угрозы для финансовой безопасности отечественных аграрных предприятий. В частности, по данным отчетности на сегодня аграрный сектор более прибыльный, чем банковский.

Данная статья посвящена обоснованию необходимости расширения информации финансовой отчетности для принятия управленческих решений и повышения инвестиционной привлекательности предприятия. Автор считает, что современная финансовая отчетность потеряла большинство показателей, которые использовались ранее и предлагает наряду с существующими формами финансовой отчетности ввести дополнительные. В таких формах должна приводиться информация о земельных ресурсах, основных средствах, производстве и реализации сельскохозяйственной продукции, структуре затрат на производство продукции и другие показатели производственной деятельности.

Ключевые слова: бухгалтерская отчетность, национальные стандарты бухгалтерского учета, международные стандарты финансовой отчетности, инвестиционная привлекательность, основные средства.

S.O. KUCHERKOVA

(Taurian State Agrotechnical University, Melitopol, Ukraine)

Role of Accounting Reporting as an Information Source in Attracting Investments

Reporting in the scientific plane is considered as one of the eight elements of the method of accounting, but in practice is an indispensable tool for summarizing the results of the financial and business operation of entities, as well

as a major source of information in attracting investment. However, the existing financial and statistical reporting bears threats to the financial security of national agricultural enterprises. In particular, according to the accounting reports today the agricultural sector is more profitable than banking.

This article focuses on substantiation of the need to expand the information of financial reporting to make strategic management decisions and increase the investment attractiveness. The author believes that the current financial statements lost most of the indicators that have been used before and offers to introduce additional financial statements alongside the existing ones. These forms should contain the information on land, fixed assets, production and sale of agricultural products, the structure of production costs and other indicators of industrial activity.

Keywords: reporting, national accounting standards, international financial reporting standards, investment attractiveness, plant fixed assets.

Постановка проблеми. Глобалізація економіки, поява нових форм господарювання, ускладнення економічних відносин та світова стандартизація бухгалтерського обліку на основі використання МСФЗ, призводять до зміни завдань, структури й повного переосмислення значення бухгалтерської звітності в діяльності підприємства та інформаційному просторі. Вплив наведених чинників обумовлює необхідність перегляду призначення, змісту та наповнення (складу) бухгалтерської звітності, яка є ефективним інструментом в управлінні ризиками, а також виступає головним джерелом інформації для інвесторів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Звітність в науковій площині розглядається як один із восьми елементів методу бухгалтерського обліку, а на практиці є незамінним інструментом узагальнення результатів фінансово-господарської діяльності суб'єктів господарювання. Відтак в дослідженнях вітчизняних науковців – С.Ф. Голова [1], Т.Є. Кучеренко [4], П. Смоленюк [13] та інших піднімаються як методологічні питання формування показників звітності, так і проблемні аспекти інтерпретації звітної інформації в управлінні підприємством, галузями, країною в цілому. Серед останніх публікацій, вирішенню проблем підготовки та використання в управлінні даних звітності присвячені праці В.М. Жука, Ю.С. Бездушної, О.С. Вдовенко, які розглядають звітність як інструмент забезпечення фінансової безпеки та інвестиційної привабливості аграрної галузі [2, 8].

Поряд з цим, слід відмітити дискусійний характер деяких питань щодо складу і змісту показників звітності, групування статей, повноти й структурованості інформації бухгалтерської звітності, що слугує мотивом до подальших наукових пошуків.

Метою статті є обґрунтування необхідності розширення інформації фінансової звітності для прийняття стратегічних управлінських рішень та підвищення інвестиційної привабливості підприємства.

Виклад основного матеріалу. В умовах постійних змін ринкової кон'юнктури і загострення конкуренції товаровиробників, забезпечення ефективного управління сільськогосподарським виробництвом не можливе без використання на макро- і мікрорівнях своєчасної, достовірної і аналітичної інформації, яка повинна охоплювати всі сторони діяльності підприємств. Традиційно така інформація має бути об'єктивною, достовірною,

точною і своєчасною. Проте, на шляху покращення управління, в умовах становлення ринкової економіки пред'явлення тільки цих вимог виявляється недостатнім. Сьогодні надана інформація повинна бути високої якості і ефективною, задовольняти потреби як зовнішніх, так і внутрішніх користувачів.

Для користувачів всіх рівнів важлива інформація, що відповідає таким вимогам як:

- оперативність, тобто інформація повинна надаватися вчасно, що дає можливість зорієнтуватись і своєчасно прийняти ефективне господарське рішення;

- достатність, що передбачає надання інформації в повному (достатньому) обсязі;

- аналітичність, тобто здатність надавати можливість для прийняття управлінських рішень і застосовувати порівняння показників за структурою та у динаміці, а також слугувати підставою наступного аналізу;

- гнучкість і користь, тим самим інформація повинна відповідати вище зазначеним принципам і забезпечувати всю повноту інформаційних інтересів в умовах, коли змінюються умови й фактори виробництва;

- достатня економічність, тобто затрати на підготовку інформації не повинні перевищувати економічного ефекту від її використання.

Таким чином, облікова інформація повинна слугувати основою для здійснення процесів прогнозування, планування, нормування, аналізу і контролю, тобто виступати важливим засобом у прийнятті ефективних управлінських рішень.

З цього приводу Г. Мюллер, Х. Гернон та Г. Мінк пишуть: «В 60-70 –х роках у більшості індустріально розвинених країнах отримала розвиток практика надання більшої аналітичності річним звітам компаній. В деяких країнах вона була закріплена законодавчим шляхом. Компанії почали включати у звіти принципово нову інформацію. Основним стимулом цієї роботи слугував низький рівень інформативності інвесторів... Недостатність інформації, що надається користувачам, може серйозно обмежити надходження додаткового капіталу для джерел розширення діяльності компанії. Інвестори, якщо вони не будуть обізнані, просто віддадуть перевагу іншому застосуванню свого вільного капіталу» [6, с. 61].

Результати аналізу робіт вітчизняних авторів [1, с. 2-3; 13, с. 35], які присвячені визначенню місця

Бухгалтерський облік

звітності у системі прийняття управлінських рішень в сучасних умовах, на наш погляд, вказують на необхідність удосконалення складу звітних показників з ціллю формування уніфікованого інформаційного забезпечення на макро- та макрорівні.

Основним джерелом інформації про діяльність підприємства є фінансова звітність, яка ґрунтується на узагальнених даних бухгалтерського обліку і є єдиним інформаційним джерелом, що пов'язує підприємство з суспільством та діловими партнерами. Користувачі інформації вивчають її з огляду на свої інтереси.

Система звітності підприємства, включаючи і фінансову, є важливим елементом інфраструктури ринкової економіки, яка своїми інформаційними потоками зв'язує усіх учасників ринку. Фінансова звітність відображає стан господарюючих суб'єктів і є належною підставою для укладення комерційних угод. На її основі узгоджуються інтереси залучених сторін, розподіл державних субсидій, обґрунтовуються інвестиційні рішення тощо.

В наш час аграрні підприємства потребують додаткових джерел фінансування своєї діяльності і в цьому їм можуть допомогти інші суб'єкти ринкового середовища, зокрема інвестори та кредитори. В цьому аспекті фінансова звітність є основним джерелом інформації про фінансовий стан та показники виробничо-господарської діяльності підприємства при прийнятті інвестиційних рішень.

Методологічні принципи складання фінансової звітності визначає Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [9] та Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку «Загальні вимоги до фінансової звітності» [7] (далі – НП(С)БО 1).

Згідно НП(С)БО 1 фінансова звітність – бухгалтерська звітність, що містить інформацію про фінансовий стан, результати діяльності та рух грошових коштів підприємства за звітний період [7].

Також НП(С)БО 1 визначає бухгалтерську звітність, як звітність, що складається на підставі даних бухгалтерського обліку для задоволення потреб певних користувачів;

Тобто, законодавчі акти розділяють ці два поняття, при цьому виділяючи фінансову звітність як складову бухгалтерської.

Міжнародними стандартами фінансової звітності введений термін «фінансові звіти загального призначення», під якими розуміють фінансову звітність, і визначаються вони як звіти, що відповідають потребам користувачів, які не можуть вимагати звітів, складених з урахуванням їхніх конкретних інформаційних потреб [5].

У тлумачному словнику бухгалтера зазначено, що бухгалтерська звітність – це сукупність показників обліку, відображених у формі визначених таблиць, які характеризують рух майна та фінансового стану підприємства, установи за звітний період [11, с. 3].

Отже, фінансова звітність підприємства – це сукупність основних показників, що відображають

результати фінансово-господарської діяльності підприємства за певний період та подаються у формі звітів, складання яких є завершальним етапом бухгалтерського обліку на підприємстві.

З 1 січня 2012 року відбувся частковий перехід вітчизняних підприємств до складання звітності за вимогами Міжнародних стандартів фінансової звітності (далі – МСФЗ).

Як вважає Н.О. Сінельнікова, складання суб'єктами господарювання фінансової звітності за МСФЗ дозволить забезпечити необхідною інформацією керівників для прийняття управлінських рішень; надасть можливість порівнювати звітність різних суб'єктів господарювання; відкриє перспективи залучення іноземних інвестицій і позик, вихід на зарубіжні ринки; забезпечить значну надійність інформації, її прозорість у випадку дотримання всіх вимог міжнародних стандартів. У свою чергу суб'єкти, використовуючи МСФЗ, мають доступ до інформації про фінансовий стан потенційних партнерів, що слугує додатковим інструментарієм при їх виборі [12, с. 132].

Фінансова звітність підприємств України складається з: балансу (звіт про фінансовий стан), звіту про фінансові результати (звіт про сукупний дохід), звіту про рух грошових коштів, звіту про власний капітал і приміток до фінансової звітності.

Існуючі форми фінансової звітності не раз змінювались, підлягали критиці. Так, останні зміни були внесені до форм фінансової звітності у зв'язку із затвердженням НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності». У Додатку 1 до цього Положення представлено оновлені форми фінансової звітності з урахуванням вимог як національних, так і міжнародних стандартів. Однак, вважаємо, що існуючі оновлені форми фінансової звітності мають певні недоліки, які необхідно усунути.

До впровадження П(С)БО річний звіт сільськогосподарських підприємств поєднував у собі системну інформацію про фінансову і виробничу діяльність, його дані з достатньою ефективністю використовувалися на різних рівнях управління. З початку реформування обліку звітність зазнала змін. В річному звіті, який традиційно передбачав цілісну систему виробничо-фінансових показників, зменшилась кількість форм. У діючій фінансовій звітності не передбачено багато важливої інформації, зокрема з виробництва і реалізації продукції, наявності та руху основних засобів, з чисельності і оплати праці, основних показників житлового і комунального господарств, формування й використання фондів економічного стимулювання. Значна частина цієї інформації розсіюється в у формах статистичного спостереження, а деякі показники відсутні у звітності взагалі.

Важливою проблемою повноти звітних показників є відсутність у фінансовій звітності інформації щодо земельних ресурсів сільськогосподарського призначення, які контролюються підприємством і приносять йому економічні вигоди. Це призводить до викривлення результатів господарської діяльності

суб'єкта господарювання. Як зазначають науковці ННЦ «Інститут аграрної економіки», у порівнянні з розвинутими країнами структура балансів вітчизняних аграрних підприємств є деформованою та інвестиційно непривабливою з причин непередставлення ряду важливих капіталів, серед яких земельний капітал є основним. Тому існуюча фінансова та статистична звітність несе загрози для фінансової безпеки галузі в цілому та підприємств зокрема. За даними звітності на сьогодні аграрний сектор більш прибутковий ніж банківський [2, с. 34].

На нашу думку, для сільськогосподарських підприємств необхідно розробити річний фінансовий звіт, в склад якого, крім фінансової звітності, включити Додатки до фінансової звітності.

Майже жодне сільськогосподарське підприємство в Україні не аналізує стан основних засобів і не здійснює їх переоцінку. Хоча це буде впливати на рівень витрат та інвестиційну привабливість підприємства. Правильно сформулювавши облікову політику щодо основних засобів та амортизаційну політику, керівництво підприємства може більш привабливо показати свої необоротні активи, і таким чином підвищити вартість бізнесу.

Основні вимоги щодо розкриття інформації про основні засоби містяться в національних положеннях (стандартах) бухгалтерського обліку та Міжнародних стандартах фінансової звітності. Крім цього, для цілей оподаткування діють окремі норми щодо оцінки, переоцінки та амортизації основних засобів, визначені Податковим кодексом України (рис. 1).

Опирік!

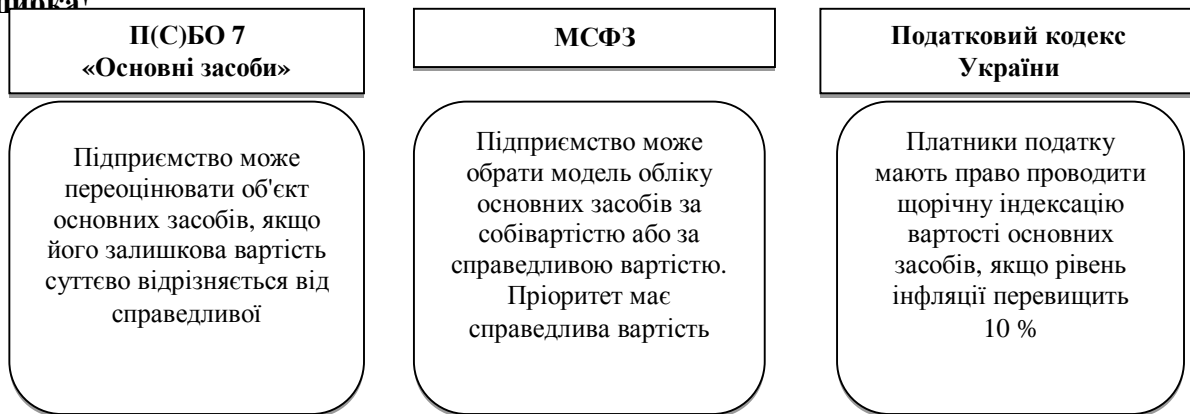

Рис. 1. Вимоги щодо визнання та оцінки основних засобів

В цілому комплекс заходів по найбільш вигідному для підприємства та достовірному представленню інформації про основні засоби складається з таких етапів: проведення інвентаризації, встановлення відповідності об'єктів критеріям визнання активів і визначення можливості (доцільності) їх подальшого використання, визначення справедливої вартості і відображення в обліку результатів дооцінки основних засобів, капітальних вкладень та інших необоротних матеріальних активів в бухгалтерському обліку та відображення інформації про них у звітності.

Оцінка (визначення справедливої вартості) основних засобів підприємства з метою відображення переоцінки в бухгалтерському обліку здійснюється суб'єктами оціночної діяльності відповідно до Закону України «Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні» [10].

Вважаємо, що разом з фінансовою звітністю підприємству доцільно подавати й інформацію (у вигляді буклету) про діяльність підприємства. Це може бути інформація про: історію підприємства, мету і місію діяльності підприємства, організаційну структуру підприємства, кадровий потенціал, сегменти ринку діяльності, збуту, конкурентів, фінансовий стан підприємства та його рентабельність діяльності, систему оподаткування й стратегію розвитку підприємства. Така інформація розширить

можливості підприємства для залучення інвестицій і підвищення інвестиційної привабливості.

Висновки. Отже, все вище зазначене дає можливість зробити висновок, що, яка інформація буде міститися у звітності, такі результати будуть робити для себе зовнішні користувачі, зокрема інвестори. Тому сьогодні, для підвищення інвестиційної привабливості сільськогосподарських підприємств потрібно вдосконалити зміст і структуру річного звіту, доповнюючи її додатковими формами і показниками. Зокрема, для сільськогосподарських підприємств, пропонуємо розширити інформацію про виробничу діяльність, розмір і склад земельного фонду тощо. Вважаємо, що така інформація повинна бути саме у річній фінансовій звітності, а не у статистичній формі 50-сг.

4 Список використаних джерел

1. Голов С. МСФЗ в Україні: шляхом спроб і помилок / С. Голов // Бухгалтерський облік і аудит. - 2012. - № 3. - С. 3-12.
2. Жук В.М. Облікові технології у забезпеченні інвестиційної привабливості та фінансової безпеки сільськогосподарських підприємств / В.М. Жук, Ю.С. Бездушна, О.С. Вдовенко // Облік і фінанси. - 2013. - № 4 (62). - С. 32-38.

Бухгалтерський облік

3. Каменська Т. МСФЗ в Україні: сучасний стан, практика і проблеми впровадження / Т. Каменська // Бухгалтерський облік і аудит. – 2012. - № 12. – С. 39-43.

4. Кучеренко Т.Є. Фінансова звітність у системі управління сільськогосподарським виробництвом: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня док. екон. наук: спец. 08.00.09 «Бухгалтерський облік, аналіз та аудит (за видами економічної діяльності)» / Т.Є. Кучеренко. – К., 2011. – 29 с.

5. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 1 «Подання фінансової звітності» [Електроний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.minfin.gov.ua/file/link/320282/file/IAS%2001.pdf>.

6. Мюллер Г. Учет: международная перспектива: пер. с англ. / Г. Мюллер, Х. Гернон, Г. Минк. - 2-е изд., стереотип. - М.: Финансы и статистика, 1999. – 136 с.

7. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 07.02.2013 р. № 73 [Електроний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>.

8. Облікове забезпечення інвестиційної привабливості та безпеки підприємства й аграрної галузі: практичне керівництво / [В.М. Жук, Б.В. Мельничук, Ю.С. Бездушина та ін.]; За ред. В.М. Жука. – К.: ТОВ «Всеукраїнський інститут права і оцінки», 2013. – 88 с.

9. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 р. № 996-XIV [Електроний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/996-14>.

10. Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні: Закон України від 12.07.2001 р. № 2658-III [Електроний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0112-01>.

11. Риндя А. Тлумачний словник бухгалтера: словник / А. Риндя. – Х.: Фактор, 2000. – 19 с.

12. Сінельнікова Н.О. Сучасний стан впровадження МСФЗ в Україні / Н.О. Сінельнікова // Економіка ХХІ століття: сучасні тенденції та перспективи розвитку. – 2011. – № 1. – С. 129-137.

13. Смоленюк П. Звітність підприємств як інформаційний продукт / П. Смоленюк // Бухгалтерський облік і аудит. – 2012. – № 10. – С. 35-39.